



Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 28. november 2022
(OR. en)

15182/22

AGRI 672
VETER 83

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Loomade heaolu käsitlevate ELi õigusaktide hindamine (toimivuskontroll) – <i>Teave eesistujariigilt ja komisjonilt</i> – <i>Arvamuste vahetus</i>

Delegatsioonidele esitatakse lisas eesistujariigi koostatud taustdokument ministritele esitatavate küsimustega nõukogu 11.–12. detsembri 2022. aasta istungil (põllumajandus ja kalandus) kõnealusel teemal toimuvaks arvamuste vahetuseks.

Loomade heaolu käsitlevate ELi õigusaktide hindamine (toimivuskontroll)**– Eesistujariigi taustdokument**

Eesistujariik peab loomade heaolu küsimust väga oluliseks, toetab täiustusi kõigil tasanditel ja väljendab heameelt Euroopa Toiduohutusameti (EFSA) teaduslike arvamuste avaldamise üle. Need arvamused on selgesti sõnastatud, võtavad kokku praegused teaduslikud andmed ning on selle valdkonna uute õigusaktide koostamisel kasulikuks lähtekohaks.

Nõukogu on viimastel aastatel võtnud vastu hulga järeldusi, täpsemalt

- nõukogu järeldused loomade heaolu – säästva loomakasvatuse lahutamatu osa – kohta (dok 14975/19);
- nõukogu järeldused strateegia „Talust taldrikule“ kohta (12099/20);
- nõukogu järeldused loomade heaolu märgise kohta (13692/20);
- nõukogu järeldused loomade heaolu kohta pikkadel merevedudel kolmandatesse riikidesse (10235/21).

Nendes järeldustes on nõukogu rõhutanud loomade heaolu tähtsust ning muu hulgas kutsunud komisjoni üles loomade heaolu käsitlevad kehtivad õigusaktid võimalikult kiiresti läbi vaatama, pöörates tähelepanu nendele valdkondadele, mida ELi õigusaktidega veel ei reguleerita.

Vastuseks sellele on komisjon võtnud endale kohustuse viia 2023. aasta lõpuks läbi loomade heaolu käsitlevate kehtivate õigusaktide läbivaatamine. Selle läbivaatamise eesmärk on tagada loomade heaolu kõrgem tase, viia olemasolevad õigusaktid uusimate teaduslike teadmistega kooskõlla, laiendades nende õigusaktide kohaldamisala ja hõlbustades nende jõustamist, ning ehitada üles kestlikum toidusüsteem.

4. oktoobril 2022 jõudis komisjon lõpule järgmiste õigusaktide hindamisega (toimivuskontrolliga):

- nõukogu 20. juuli 1998. aasta direktiiv 98/58/EÜ, mis käsitleb põllumajandusloomade kaitset;
- nõukogu 19. juuli 1999. aasta direktiiv 1999/74/EÜ, millega sätestatakse munakanade kaitse miinimumnõuded;
- nõukogu 18. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/119/EÜ, milles sätestatakse vasikate kaitse miinimumnõuded;
- nõukogu 18. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/120/EÜ, milles sätestatakse sigade kaitse miinimumnõuded;

- nõukogu 28. juuni 2007. aasta direktiiv 2007/43/EÜ, millega sätestatakse lihakanade kaitse miinimumeeskirjad;
- nõukogu 22. detsembri 2004. aasta määrus (EÜ) nr 1/2005, mis käsitleb loomade kaitset vedamise ja sellega seonduvate toimingute ajal ning millega muudetakse direktiive 64/432/EMÜ ja 93/119/EÜ ning määrust (EÜ) nr 1255/976;
- nõukogu 24. septembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1099/2009 loomade kaitse kohta surmamisel.

Selle toimivuskontrolli sihiks oli hinnata, kas kehtivad õigusaktid täidavad jätkuvalt oma eesmärgi, eelkõige selles osas, mis puudutab nende asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust, sidusust ning seda, mis kasu nad ELile toovad.

Peamised järeldused

Võrreldes loomade heaolu käsitlevate ELi õigusaktide vastuvõtmisele eelnenud perioodiga, on kõnealused õigusaktid kaasa toonud paljude peamiselt nende õigusaktidega hõlmatud loomakategooriatesse kuuluvate loomade, nagu sigade, vasikate, munakanade ja broilerite heaolu paranemise. Loomade kaitse vedamise ajal ja tapmisel on samuti märkimisväärselt paranenud.

Üldiselt aga ei ole EL loomade heaolu optimaalset taset veel saavutanud. Eriti kehtib see nende loomade kohta, keda ei ole käsitletud üheski konkreetses õigusaktis, näiteks piimalehmad ja tehistingimustes peetav kala. Ka siis, kui vastav õigusakt on olemas, antakse selles siiski luba munakanade, emiste ja vasikate pidamiseks sellistes kitsastes süsteemides, mis piiravad oluliselt nende liikumisvõimalusi ja kahjustavad nende heaolu. Kehtivad õigusaktid ei käsitle ka kasside ja koerte pidamist.

Mingil määral on loomade heaolu käsitlevad ELi õigusaktid aidanud tagada võrdsed tingimused ettevõtjate ja nende majandustegevuse jaoks. Kuid rakendamise ja jõustamise erinevused tekitavad ikka kaubandustõkkeid ja takistavad loomade heaolu võrreldava taseme saavutamist kogu ELis. Osalt on selle põhjuseks mõnede sätete ebaselgus.

Loomade heaolu käsitlevad ELi õigusaktid, mis on muutmata kujul kehtinud juba 10 aastat, ei ole suutnud pidada sammu liikmesriikide endi seadustega. Veelgi enam: kuna kõnealuste direktiivide rakendamise ambitsioonitase erineb märkimisväärselt, on eri liikmesriikide põllumajandusettevõtetes loomade heaolu tase erinev. Loomade vedamise ja tapmise tingimusi käsitlevad määrused tagavad siiski suurema ühtlustamise.

Kehtivate õigusaktide jõustamine ei täida praegusaja inimeste ootusi. Olgugi et mõningaid edusamme on tehtud, põhjustab nõuete täitmine loomade veo, eriti pikamaaveo, aga ka noorloomade ja tiinete loomade veo ning loomade väljaveo valdkonnas endiselt suuri raskusi. Nõuete täitmise mõttes väga küsitavad on ka teatavad uimastamismeetodid ja rutiinne sigade sabade lõikamine. Puuduvad usaldusväärsed näitajad loomade heaolu parandamise jälgimiseks ja stimuleerimiseks.

Loomad ja ühiskond on loomade heaolu käsitlevatest ELi õigusaktidest palju võitnud, näiteks on nende toel suurenenud loomade viljakus, kasutatakse vähem antibiootikume ning paranenud on rahvastiku tervis. Ehkki loomade heaolu nõuded tähendavad toidukäitlejate ja ametiasutuste jaoks ka suuremaid kulusid, võib olemasolevate (kuigi piiratud ulatusega) tõendite järgi arvata, et saadav kasu kaalub kulud üles.

Siiski leiavad paljud ettevõtjad, et loomade heaolu nõuetega seotud kulud on liiga kõrged ning loomade heaolu kõrgemaid standardeid järgides toodetud toidu tulusus on turul ebapiisav. Olukord erineb liikmesriigiti ja sektoriti, sest erinev on ka see, millised on üldsuse ootused ja eetilised kaalutlused ning milline on turunõudlus. Loomade heaolusse tehtavate investeeringute suurema tulususe võib saavutada sellega, et tarbijatele antakse paremat ja põhjalikumat infot, mis võimaldab neil loomade heaoluga seotud mureküsimusi silmas pidades teha teadlikke otsuseid.

Loomade heaolu käsitlevate ELi õigusaktide eri osad täiendavad ja toetavad muid ELi poliitikameetmeid ning on nendega kooskõlas ja kokkusobivad. Strateegia „Talust taldrikule“ eesmärkide puhul ja vajaduse puhul ELi tulevase kestliku toidusüsteemi järele võib olla nõutav, et neid toetaksid ühine põllumajanduspoliitika ja ELi kaubanduspoliitika. On kuulda ka üleskutseid suurendada sidusust ELi enda õigusraamistiku ja selle vahel, kuidas EL suhtub loomsete saaduste importi teistest riikidest.

Mõned sidusrühmad leiavad, et loomade heaolu kõrgemad standardid on vastuolus keskkonnaeesmärkidega. Selle arvamuse aluseks on oletus, et loomsete saaduste tarbimine jääb samale tasemele. Kuid kui toidu tarbimises muudatusi ei toimu, ei õnnestu ka kestlikumatele toidusüsteemidele üleminek.

Et kaitsta loomade heaolu ning luua liikmesriikides põllumajandustootjate ja toidukäitlejate õiglasem konkurents, tuleks ELil oma lähenemisviis ühtlustada. Pelgalt liikmesriigi tasandil elluviidav tegevus põhjustaks olukorra, kus igas riigis on oma eripärased õigusaktid. Sellele järgneksid konkurentsimoonutused ja loomade heaolu taseme erinevused.

Kokkuvõte

Loomade heaolu käsitlevad kehtivad ELi õigusaktid ei vasta täielikult praegusaja ja tuleviku vajadustele. Nad lahendasid piisaval määral loomade heaolu puudutavaid vajadusi ja muresid, tuginedes parimatele teaduslikele teadmistele, mis olid olemas nende vastuvõtmise ajal. Et suurenenud ühiskondlikele ootustele, eetilistele küsimustele, teaduse ja tehnika arengule ning tulevastele kestlikkusalastele väljakutsetele paremini vastata, tuleb kehtivaid õigusakte muuta.

Neid loomade heaolu puudutavaid muutusi tuleb teha järk-järgult ja kaalutletud viisil, võttes arvesse tänast olukorda Euroopas ning vältimaks põllumajandustootjate majandusliku elujõulisuse ohtuseadmist ja ELi toidutootmise kestlikkuse kahjustamist.

Põllumajanduse ja kalanduse nõukogu detsembri istungil toimuva arutelu parema korraldamise huvides teeb eesistujariik ettepaneku keskenduda kavandatavale loomade heaolu käsitlevate õigusaktide läbivaatamisele. Eesistujariik tervitab ka komisjoni ülevaadet peamistest läbivaadatavatest valdkondadest.

Eesistujariik teeb ettepaneku vastata kahele alltoodud küsimusele.

- 1) Mida arvavad liikmesriigid kavandatavast loomade heaolu käsitlevate õigusaktide läbivaatamisest, võttes arvesse Euroopas praegu valitsevat majanduslikku olukorda?
- 2) Mis on teie peamised prioriteedid loomade heaolu käsitlevate õigusaktide läbivaatamise küsimuses?